



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E - mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам закладів вищої освіти,
що належать до сфери
управління Міністерства освіти і науки України

Щодо порядку виконання наказу
наказу МОН України від 09.09.2021 р. №974
в частині приведення статутів закладів вищої
освіти у відповідність до вимог статей 33, 43
Закону України «Про вищу освіту»

Шановні колеги!

З метою виконання наказу МОН від 09.09.2021 р. № 974 в частині приведення статутів закладів вищої освіти у відповідність до вимог статей 33, 43 Закону України «Про вищу освіту» (далі – Закон), Міністерство освіти і науки України повідомляє.

1. Згідно з пунктом 14 частини 2 статті 32 Закону елементом автономії та самоврядування закладу вищої освіти є право самостійно утворювати, реорганізовувати та ліквідовувати свої структурні підрозділи. Разом з тим, у статтях 33, 42, 43 Закону законодавцем передбачений вичерпний перелік організаційно-правових форм, в яких можуть існувати структурні підрозділи закладу вищої освіти, що провадять освітню діяльність, визначені вимоги до видів діяльності таких підрозділів та їх внутрішньої структури. Крім того, у статті 43 цього Закону передбачено порядок заміщення вакантних посад керівників структурних підрозділів, які провадять освітню діяльність. Перелік можливих організаційно-правових форм таких підрозділів зведено до п'яти: факультет, навчально-науковий інститут, територіально відокремлений структурний підрозділ, фаховий коледж або військовий навчальний підрозділ.



2. У частині 1 статті 33 Закону України «Про вищу освіту» міститься чітка вимога до змісту статуту закладу вищої освіти, який є бюджетною установою. Зокрема, зазначено, що статут закладу вищої освіти повинен визначати його структуру, статус і функції його структурних підрозділів. Отже, у статуті закладу вищої освіти повинен бути визначений увесь перелік діючих структурних підрозділів закладу вищої освіти (згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань), а не лише перелік підрозділів, які загалом можуть бути утворені в цьому закладі вищої освіти, як це має місце в статутах багатьох закладів вищої освіти.

Законною підставою наявності у складі закладу вищої освіти структурного підрозділу, який провадить освітню діяльність, є запис в Статуті закладу вищої освіти про існування цього структурного підрозділу. При цьому, в Статуті повинно бути визначено для кожного такого структурного підрозділу його організаційно-правову форму, яка повинна відповідати вимогам статті 33 Закону України «Про вищу освіту», повне найменування, статус, функції та завдання.

У випадку, якщо в тексті Статуту закладу вищої освіти відсутня вказана вище інформація про структурний підрозділ, то відсутні й юридичні підстави вважати наявним такий структурний підрозділ незалежно від того, чи це факультет, чи навчально-науковий інститут.

Відповідно, після прийняття Вченою радою закладу вищої освіти, на підставі частини 2 статті 36 Закону України «Про вищу освіту», рішення про утворення, реорганізацію або ліквідацію структурного підрозділу, потрібно не лише видати наказ ректора, яким рішення Вченої ради вводиться в дію, а й внести відповідні зміни до Статуту закладу вищої освіти в частині, яка стосується структурного підрозділу, щодо якого прийняте рішення про утворення, реорганізацію або ліквідацію.

3. У частинах 3 – 7 та абзаці другого частини 9 статті 33 Закону визначено перелік організаційно-правових форм, у яких можуть функціонувати структурні підрозділи закладу вищої освіти (бюджетної установи), які провадять освітню діяльність, та визначено характеристики цих організаційно-правових форм, а саме:

факультет – це структурний підрозділ закладу вищої освіти, що об'єднує не менш як три кафедри та/або лабораторії, які в державних і комунальних закладах вищої освіти у сукупності забезпечують підготовку не менше 200 здобувачів вищої освіти денної форми навчання (крім факультетів вищих військових навчальних закладів (закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання), закладів вищої освіти фізичного виховання і спорту, закладів вищої освіти культури та мистецтва);

навчально-науковий інститут – структурний підрозділ університету, академії, інституту, що об'єднує відповідні кафедри, лабораторії, науково-

дослідні центри та експериментальні лабораторії, які провадять освітню діяльність і проводять наукові дослідження;

територіально відокремлені структурні підрозділи закладу вищої освіти у формі інститутів, коледжів, факультетів, відділень тощо утворюються з метою задоволення потреб регіонального ринку праці у відповідних фахівцях та наближення місця навчання здобувачів вищої освіти до їх місця проживання.

При цьому, в абзаці другому частини 1 статті 27 Закону України «Про вищу освіту» вказано, що лише «у приватному закладі вищої освіти його структура, ... можуть визначатися статутом закладу без дотримання вимог цього Закону».

Структурні підрозділи закладу вищої освіти державної та комунальної форм власності, які провадять освітню діяльність, можуть мати організаційно-правову форму або факультету, або навчально-наукового інституту (за винятком структурного підрозділу - інституту післядипломної освіти згідно з пунктом 3 частини сьомої статті 33 Закону). При виборі однієї з цих організаційно-правових форм необхідно дотримуватися визначених у статтях 33 Закону характеристик організаційно-правових форм, наведених вище. Зокрема, організаційно-правова форма навчально-наукового інституту може бути застосована лише якщо діяльність такого підрозділу складається з двох видів: освітньої та наукової, а внутрішня структура такого структурного підрозділу обов'язково включає кілька визначених у статті 33 Закону підрозділів: кафедри, лабораторії, науково-дослідного центру та експериментальної лабораторії, а в інших випадках такий структурний підрозділ може мати лише організаційно-правову форму факультету.

4. Звертаємо увагу, що при виборі організаційно-правової форми для структурного підрозділу, який провадить освітню діяльність, не може бути застосовано пункту 19 частини першої статті 1 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність», де передбачено можливість функціонування структурного підрозділу в організаційно-правовій формі інституту. Такий інститут може бути лише науковим підрозділом, який не провадить освітню діяльність, натомість основним завданням має бути провадження наукової, науково-технічної або науково-організаційної діяльності, а в штаті цього підрозділу посади наукових працівників повинні становити не менше як 50 відсотків.

5. У жодному випадку приведення фактично існуючих структурних підрозділів у відповідність до вимог статті 33 Закону України «Про вищу освіту» не може здійснюватися лише шляхом зміни назви організаційно-правової форми, наприклад, шляхом додавання до слова «інститут» у назві словосполучення «навчально-науковий». Такі дії не відповідають вимогам статті 33 Закону України «Про вищу освіту», оскільки вони жодним чином не впливають на

організаційно-правову форму структурного підрозділу, види його діяльності і завдання та внутрішній структурі, визначеній Законом.

6. Встановлені в статті 33 Закону вимоги до виду організаційно-правової форми структурного підрозділу, який провадить освітню діяльність, та щодо відображення цієї інформації в Статуті закладу вищої освіти, однакові для всіх закладів вищої освіти (бюджетних установ) і не змінюються наявністю у закладу вищої освіти статусу дослідницького або національного університету. Відповідно до статті 30 Закону України «Про вищу освіту» статус дослідницького університету надає закладу вищої освіти лише додаткові права, передбачені в частині 5 цієї статті Закону, і жодним чином не змінює вимоги до організаційно-правових форм, у яких можуть функціонувати структурні підрозділи дослідницького університету, які провадять освітню діяльність.

7. Усі структурні підрозділи, які провадять освітню діяльність та на момент видання наказу МОН від 09.09.2021 р. № 974 мають організаційно-правову форму іншу, ніж факультет або навчально-науковий інститут, мають бути реорганізовані (з суворим дотриманням вимог законодавства про працю), у факультет або навчально-науковий інститут залежно від основної діяльності та внутрішньої структури з подальшим відображенням таких змін у Статуті закладу вищої освіти.

8. Обов'язковим елементом такої реорганізації має бути й відповідна зміна в штатному розписі закладу вищої освіти та реорганізованого структурного підрозділу в частині посад керівника та заступників керівника, а саме залежно від варіанту реорганізації скасування посади декана факультету і його заступників та введення посади директора навчально-наукового інституту і його заступників або навпаки. Лише дотримання таких правил проведення реорганізації структурного підрозділу, який провадить освітню діяльність, дозволить в подальшому виконати вимоги статті 43 Закону України «Про вищу освіту», де передбачена можливість призначення або керівника факультету, або керівника навчально-наукового інституту.

9. При проведенні вказаної вище реорганізації структурного підрозділу слід дотримуватися вимог ст.36 Кодексу законів про працю України, відповідно, у разі реорганізації структурного підрозділу трудові договори працівників зберігають чинність, крім трудових договорів тих працівників, посади яких скасовуються.

У разі порушення такої вимоги законодавства трудовий договір, укладений за посадою, яка існувала до реорганізації структурного підрозділу, може бути визнаний дійсним в судовому порядку. Для прикладу див.: рішення Дарницького районного суду м. Києва від 1.07.2021 року у справі №753/2752/21 за позовом до Київського національного університету імені Тараса Шевченка: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98086355>.

10. Якщо до приведення Статуту закладу вищої освіти і його внутрішньої організаційно-правової структури у відповідність до вимог статті 33 Закону було проведено реорганізацію структурного підрозділу, який провадив освітню діяльність і був зазначений у ліцензії закладу вищої освіти, такий заклад вищої освіти у відповідності до пунктів 2, 3 частини 7 статті 24 Закону повинен переоформити ліцензію на провадження освітньої діяльності.

11. Враховуючи те, що в статті 43 Закону передбачена можливість призначення або керівника факультету, або керівника навчально-наукового інституту, до моменту затвердження МОН Статутів закладів вищої освіти, приведених у відповідність до статті 33 Закону, керівники закладів вищої освіти не вправі здійснювати заміщення вакантних посад керівників структурних підрозділів, які провадять освітню діяльність. Проведенню процедур заміщення вказаних вакантних посад повинно передувати приведення організаційно-правових форм таких підрозділів у відповідність з вимогами статті 33 Закону та внесення змін до Статуту закладу вищої освіти, зокрема внесення до нього інформації про: організаційно-правову форму, найменування, статус, завдання і функцій кожного з наявних структурних підрозділів, які провадять освітню діяльність. Лише після затвердження МОН Статутів закладів вищої освіти зі змінами в частині усієї вказаної вище інформації про структурні підрозділи, у керівника закладу вищої освіти виникнуть необхідні правові підстави для проведення процедур заміщення вакантних посад деканів факультетів або директорів навчально-наукових інститутів.

12. Заклад вищої освіти разом зі зміненням у встановленому законодавством порядку Статутом, який подається для затвердження МОН, відповідно до графіка, оприлюдненого в листі МОН від 16.09.2021 р. №1/9-475, повинен подати документи, які засвідчать фактичне виконання вимог статті 33 Закону України «Про вищу освіту», а саме:

1) засвідчену підписом керівника копію штатного розпису кожного з структурних підрозділів, які провадять освітню діяльність і відображені в Статуті закладу вищої освіти;

2) засвідчену підписом керівника копію штатного розпису кожного з структурних підрозділів, які є науковими підрозділами, основним завданням яких є провадження наукової, науково-технічної або науково-організаційної діяльності і відображені в Статуті закладу вищої освіти;

3) засвідчену підписом керівника копію наказу ректора про скасування інших наказів, розпоряджень ректора, якими у закладі вищої освіти до видання наказу МОН від 16.09.2021 р. №1/9-475 були розпочаті процедури заміщення вакантних посад керівників структурних підрозділів, які провадять освітню діяльність;


4) засвідчену підписом керівника копію рішення Вченої ради закладу вищої освіти і наказ про введення його в дію, яким створено кожен зі структурних підрозділів, який провадить освітню діяльність;

5) засвідчену підписом керівника копію рішення Вченої ради закладу вищої освіти і наказ про введення його в дію, яким створено кожен зі структурних підрозділів, який є науковими підрозділами, основним завданням яких є провадження наукової, науково-технічної або науково-організаційної діяльності.

Ще раз наголошуємо на тому, що виконання підпункту 1 пункту 2 наказу Міністерства освіти і науки України від 09.09.2021 року № 974 «Про приведення у відповідність до законодавства статутів закладів вищої освіти та фахової передвищої освіти, що належить до сфери управління МОН» має відбутися у стислі строки (згідно графіка) з метою безумовного дотримання вимог законодавства України. Слід зазначити, що керівник закладу вищої освіти відповідно до законодавства та контракту несе персональну відповідальність за своєчасне та повне виконання наказів і розпоряджень МОН.

З повагою

Т. в. о. Міністра



Андрій ВІТРЕНКО